

<http://ruce.cz/clanky/147-signwriting-ve-skolach>

SignWriting ve školách

Znakové jazyky byly až do současnosti považovány za jazyky bez psané formy. Ovšem vznikem SignWritingu se to změnilo. Dnes již existuje způsob, jak srozumitelně zapsat všechny znakové jazyky světa. SignWriting už se používá v mnoha školách pro neslyšící po celém světě. Proč SignWriting začali používat v Německu a Belgii? Na to jsme se zeptali Stefana Woermanna a Kathleen Heylen

SignWriting v Německu (Stefan Woermann)

O SignWritingu jsem se dozvěděl až v roce 2001. Od té doby jsem věnoval hodně energie rozšíření SignWritingu v Německu. Zpočátku jsem se soustředil především na to, abych se naučil GebÄrdenschrift (německý název pro SignWriting) číst. V tom mi přes internet velice pomohla i samotná Valerie Sutton. Nyní dále podporuji další rozšíření SignWritingu a proto nabízím prezentace, přednášky a semináře. V počítačovém programu pro SignWriting jsem sestavil znakový slovník s více než 9000 pojmy. Ten je volně dostupný na internetu.

Nyní se začátečníci, kteří se SignWriting učí, mohou díky materiálům v SignWriting, které jsem napsal, rychle naučit a zdokonalit. (Tyto materiály jsou dostupné na www.gebaerdenschrift.de.)

SignWriting změnil výuku ve školách

V knihách o vzdělávání neslyšících se píše mnoho o nízké gramotnosti neslyšících žáků v mluveném jazyce. Také o tom, že přestože chodí mnoho let do školy, nenaučí se dobře německý jazyk. Větší problém však je, že pouze minimum neslyšících dětí si znakový jazyk osvojí už v útlém dětství. Je to kvůli tomu, že mají slyšící rodiče.

Tento stav má negativní následky. Děti, které nemají silný jazykový základ, se mají učit svůj ěřmateřský jazyk, který neslyší, ale který je v jejich okolí základem komunikace. Pokud nemají ani dobré kompetence v němčině, nemohou být příliš úspěšní ve škole. Mají se učit z německy psaných učebnic, ale přitom neumí dobře německy. Výsledek je takový, že neslyšící děti jsou ve znalostech pozadu za svými slyšícími vrstevníky. Tento stav příliš nezměnily ani kochleární implantáty.

V Německu se po mnoha letech konečně začalo hledat řešení. Začalo se věnovat více pozornosti bilingvnímu vzdělávání. Děti se začaly velice rychle zdokonalovat ve znakovém

jazyce. K tomu je mimo jiné potřebné, aby i učitelé ovládali znakový jazyk. Ovšem zvládnutí znakového jazyka dětmi je jen první krok. Nutné je vyřešit závažnější problém.

Až do současnosti neslyšící děti patřily k několika málo minoritám, které si nemohly číst literaturu ve svém mateřském - znakovém jazyce.

To se však může změnit. Dnes již máme SignWriting, který umožňuje literaturu ve znakovém jazyce psát. A nejen běžnou literaturu, ale také učebnice třeba pro výuku cizího jazyka - v našem případě němčiny.

Právě díky psaným materiálům ve znakovém jazyce lze teprve dosáhnout plnohodnotného bilingválního vzdělávání.

Děti si tak mimo jiné mohou literaturu v obou jazycích srovnávat.

To také přispívá jednak k uvědomování existence dvou rozdílných jazyků - mluveného a znakového, dále k rozlišení znakovaného (znakovaná němčina/čeština) a znakového jazyka.

Žáci přitom nemusí věnovat mnoho energie tomu, aby se naučili SignWriting číst, dokonce ani nemusí znát žádná pravidla pro psaní SignWriting. Také proto jsou schopni SignWriting číst už malé děti.

SignWriting v Belgii (Kathleen Heylen)

V Belgii jsme začali se SignWriting v roce 2004. Já pracuji jako učitelka vlámského znakového jazyka v bilingvální škole pro neslyšící v Bruselu.

Děti ve výuce používají vlámský znakový jazyk (FSL) a jako druhý (cizí) jazyk se učí holandštinu. Dříve jsme gramatiku znakového jazyka vůbec neučili. Když jsem jí však začala vyučovat, najednou jsem potřebovala ve znakovém jazyce něco psát, abych mohla gramatiku lépe vysvětlit. Ale nevěděla jsem jak.

O SignWritingu jsem se dozvěděla od kamaráda a postupně jsem ho začala používat. Děti si jej hned zamilovaly a velice rychle se ho naučily. Brzo se o SignWriting začali zajímat také ostatní učitelé, a v roce 2004 se naše škola zapojila do SignWriting Literacy Project. (Projekt, v rámci kterého zúčastněná škola dostane zdarma všechny materiály pro výuku SignWritingu.)

Proč jsme se rozhodli pro SignWriting? SignWriting je psaná forma znakového jazyka. Chceme děti naučit rozlišovat dva jazyky, které každý den používají - FSL a holandštinu (psaná nebo mluvená). Pokud chceme děti učit FSL, chceme ho také psát. Byla by velká chyba psát FSL pomocí holandštiny, ale s gramatikou FSL.

SignWriting je také velice vizuální

Pokud chcete ukázat dítěti rozdíl mezi dvěma znaky, s pomocí SignWritingu mu to můžete ukázat na tabuli.

Do té doby nás nejvíce trápil fakt, že nemůžeme ve znakovém jazyce nic napsat. Děti zapomínají, co jim říkáme, když si to nemohou ve svém jazyce poznamenat. Také nepovažují FSL za opravdový jazyk, protože všechno písemné je v holandštině.

Doufám, že nyní, když děti mohou psát ve svém jazyce, se přesvědčí o tom, že vlámský znakový jazyk je stejně dobrý jako holandština.

Je to opravdový, jedinečný a krásný jazyk.

SignWriting Literacy Program má své webové stránky a fórum, do kterého mohou všichni zúčastnění přispívat. Stránky využíváme společně s dětmi, abychom jim ukázali, že nejsou jediní, kdo se SignWritingem učí. Také pomocí stránek chceme informovat i motivovat další učitele nejen v Belgii o naší práci.

- SignWriting v Německu: <http://www.signwriting.org/germany/>
- SignWriting v Belgii: <http://www.signwriting.org/belgium/>
- Stránky o SignWritingu: <http://signwriting.org>
- České stránky o SignWritingu: <http://sw.ruce.cz>

Na závěr dnešního dílu ještě pozvánku na zajímavý workshop o SignWritingu v Česku: ESWO a středisko Teiresiás při Masarykově univerzitě v Brně vás zvou na workshop o SignWritingu. KDY: 17. února 2007, KDE: v prostorách Masarykovy univerzity v Brně. Více informací a přihlášky na <http://sw.ruce.cz/workshop>